

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 17. december 2024
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mie Hedengran Helander
Sagsnr.: 2024-15348
Dok.: 3526786

Besvarelse af spørgsmål nr. 249 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 249 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 19. november 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 249 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om der ligger en strategi eller er overvejelser om, hvordan demente gerningsmænd håndteres i det danske retssystem?”

Svar:

Vi har som samfund et ansvar for at sætte ind over for alvorlig kriminalitet, herunder for at forhindre, at der bliver begået yderligere lovovertrædelser. Alvorlige forbrydelser som eksempelvis vold med døden til følge bør derfor anmeldes til politiet.

Det gælder, uanset hvem gerningspersonen er. Men ved retssystemets behandling af sagen skal vi tage højde for, at der er personer i vores samfund, som har nogle særlige udfordringer, herunder personer, der lider af demens.

En sigtet kan varetægtsfængsles, når en række nærmere angivne betingelser er opfyldt, jf. retsplejelovens § 762. Er betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling opfyldt, men kan varetægtsfængslingens øjemed opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, træffer retten, hvis sigtede samtykker heri, i stedet for varetægtsfængsling bestemmelse om varetægtsfængsling i surrogat, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1.

Hvis der er behov for at varetægtsfængsle en person, der lider af demens, kan retten således beslutte, at dette ikke skal ske i en arrest, men på en institution eller i egnet hjem, jf. retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3.

En gerningsperson, som lider af demens, kan efter omstændighederne være omfattet af persongruppen i straffelovens § 16, hvorefter personer, der på gerningstidspunktet var utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed, ikke straffes, jf. stk. 1, 1. pkt. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den pågældende lider af svær demens.

Gerningspersoner, der frifindes for straf i medfør af straffelovens § 16, kan imidlertid idømmes andre foranstaltninger end straf, jf. straffelovens § 68. Det fremgår således af bestemmelsen, at retten kan træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Såfremt mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller

arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling mv. ikke findes tilstrækkelige, kan det bestemmes, at den pågældende skal anbringes på psykiatrisk afdeling, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg.

Det følger desuden af straffelovens § 69, at gerningspersoner, der ved den strafbare handling foretog sig i øvrigt befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, og som ikke er omfattet af § 16, kan idømmes foranstaltninger som nævnt i § 68, såfremt det findes formålstjenligt.

Samtidig er der i særlige tilfælde mulighed for at fuldbyrde ubetinget fængselsstraf på f.eks. et hospital, en psykiatrisk afdeling eller en institution uden for kriminalforsorgen, hvis der foreligger særlige hensyn til den dømte, som taler for en sådan anbringelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78. Det er bl.a. en forudsætning for en sådan anbringelse, at afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for kriminalforsorgens institutioner.

Som det fremgår, indeholder retsplejeloven, straffeloven og straffuldbyrdelsesloven således allerede regler, der kan tages i anvendelse, når personer med demens møder retssystemet. Når det er sagt, så er det selvfølgelig vigtigt, at alle involverede i straffesager løbende er opmærksomme på at anvende disse regler på den mest hensigtsmæssige måde i konkrete sager.